

Окремої уваги заслуговує використання технологій доповненої (AR) і віртуальної (VR) реальності в мистецькій освіті. Їх впровадження відкриває принципово нові можливості для взаємодії з культурною спадщиною. Замість статичного перегляду репродукцій у підручниках здобувачі освіти можуть інтерактивно взаємодіяти з «живими» орнаментами. Такий формат навчання стимулює розвиток естетичного сприйняття, композиційного мислення, технічної майстерності й здатності до творчого переосмислення культурних надбань нашого народу.

Зауважимо, що культурна та соціальна складова освіти проявляється в усвідомленні національної ідентичності через символи. Вивчаючи орнаментальні мотиви й, зокрема символіку квіткових мотивів, здобувачі освіти починають розуміти культурні коди, які широко закорінені в українському народному мистецтві, звичаях та національній філософії, сприяючи формуванню як патріотизму так і толерантності в мультикультурному контексті.

Символіка квіткових мотивів у декоративному мистецтві є важливим елементом культурної спадщини та ефективним засобом художньо-естетичного, культурологічного й патріотичного виховання.

Отже, вивчення символіки квіткових мотивів та використання цих знань у навчальному процесі на заняттях з декоративного мистецтва, сприятиме формуванню естетичного смаку здобувачів освіти, розвитку їхнього творчого мислення та усвідомленого сприйняття символічних значень національних мистецьких традицій.

Список використаних джерел:

1. Захарчук-Чугай Р. В., Антонович Є. А. Українське народне декоративне мистецтво: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 342 с.
2. Інтегроване навчання: зміна сенсу освіти та виклик для вчителів. URL: <https://osvita.ua/school/method/85062/> (дата звернення: 14.03.2026).
3. Марущак О.М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. *Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал]* / Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Житомир, 2016. Вип. 11. С. 97–108.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.12>

Голінська Т.М., Каплична К.С. Перевознюк А.І.
м. Вінниця, Україна
Holinska.Tetiana@vspu.edu.ua
k.kaplychna@gmail.com
perevo3niuk@gmail.com

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ МУРАЛУ В СУЧАСНОМУ ІНТЕР'ЄРІ

Анотація. Стаття присвячена аналізу основних функцій муралу (сучасної форми монументального живопису) в інтер'єрному дизайні. Розглянуто естетичну, емоційну, візуально-коригуючу, персоналізаційну, брендингову, інформаційно-навчальну та соціально-культурну функції. На основі сучасних

тенденцій доведено, що мурал перетворюється з декоративного елемента на потужний інструмент формування художнього образу простору, оптико-ілюзорної корекції та створення емоційно насиченого середовища. Особлива увага приділена українським прикладам та трендам 2025–2026 років.

Ключові слова: мурал, монументальний живопис, інтер'єрний дизайн, функції муралу, візуальна корекція, персоналізація, стріт-арт.

Abstract. *The article is devoted to the analysis of the main functions of the mural (a modern form of monumental painting) in interior design. Aesthetic, emotional, visual-corrective, personalization, branding, informational-educational and social-cultural functions are considered. On the basis of modern trends, it has been proven that the mural turns from a decorative element into a powerful tool for forming an artistic image of space, optical illusion correction, and creating an emotionally rich environment. Special attention is paid to Ukrainian examples and trends of 2025-2026.*

Keywords: *mural, monumental painting, interior design, mural functions, visual correction, personalization, street art.*

Мурал (від лат. *mūrālis* — «стіна») є сучасною інтерпретацією монументального живопису — масштабним настінним зображенням, що створюється безпосередньо на вертикальній поверхні інтер'єру чи екстер'єру. На відміну від традиційних шпалер, картин чи панно, мурал становить єдине ціле з архітектурою приміщення, має самостійне художнє значення та здатний трансформувати простір.

У сучасному інтер'єрному дизайні мурал виходить далеко за межі декору. Він стає ключовим елементом концепції проекту, особливо в умовах трендів на автентичність, персоналізацію та емоційну наповненість середовища. За даними досліджень, мистецтво на стінах позитивно впливає на психологічний стан людини, зменшує стрес і підвищує комфорт. У 2025–2026 роках мурали часто порівнюють з «татуванням на стіні» — вони додають креативності, кольору та «рукотворності», якої бракує масовим рішенням.

Актуальність теми зумовлена поверненням до максималізму з акцентом на handmade, інтеграцією стріт-арту в luxury-інтер'єри та використанням муралів як альтернативи традиційним шпалерам. Мета статті — комплексно розкрити основні функції муралу в сучасному інтер'єрі, проаналізувати їх взаємодію та надати приклади застосування.

Основні функції муралів в сучасному інтер'єрі:

1. Історичний контекст і еволюція муралу в інтер'єрі

Монументальний живопис відомий з палеоліту (наскельні малюнки). У Стародавньому Єгипті, Греції, Римі та Відродженні (фрески Мікеланджело) він слугував для розповіді історій і прославлення влади. Сучасний мурал бере початок від мексиканського муралізму ХХ століття (Дієго Рівера та інші), де став інструментом соціального протесту.

В Україні монументальний живопис має глибокі традиції — від Київської Русі та барокових розписів до робіт майстрів бойчукістської школи (М. Бойчук, І. Падалка). У радянський період розвивалася спеціалізація художника-монументаліста. Сьогодні мурал поєднує класичні техніки (фреска, темпера) з некласичними (аерозоль, акрил, цифровий друк) і активно переходить з вулиці в інтер'єр.

2. Естетична та емоційна функція

Естетична функція полягає в перетворенні нейтральної стіни на художній акцент. Мурал збагачує простір кольором, композицією, фактурою та ритмом. Він створює настрій: спокійні ботанічні або пейзажні мотиви сприяють релаксації в

спальні чи зоні відпочинку, динамічні абстрактні чи урбаністичні композиції — енергії в офісі чи вітальні.

Емоційний вплив особливо потужний. Мурал викликає певні почуття — від гармонії та спокою до натхнення та креативності. Дослідження показують, що присутність мистецтва на стінах знижує рівень стресу, покращує концентрацію та загальне самопочуття. У трендах 2025–2026 років акцент на «рукотворності»: видно слід пензля чи аерозолю, що додає автентичності та тепла. Мурал діє як фокусна точка, притягуючи погляд і роблячи приміщення «живим».

3. Візуально-коригуюча (оптико-ілюзорна) функція

Одна з найпрактичніших функцій — візуальна корекція простору. За допомогою перспективного малюнку, анаморфози, гри світла й тіні мурал може:

- розширити невелике приміщення;
- візуально підняти низьку стелю;
- «зламати» глуху стіну, створивши ілюзію вікна чи глибокого простору;
- зонувати кімнату без фізичних перегородок.

Ця функція особливо цінна в типових квартирах, невеликих кафе чи офісах. Наприклад, серія архітектурно-пейзажних муралів у банкетній залі може створити ефект «відкритості» стін по периметру, розширюючи сприйняття простору.

4. Функція персоналізації та індивідуалізації

У житлових інтер'єрах мурал — потужний засіб персоналізації. Він відображає смаки, цінності, хобі чи життєвий шлях власників: тропічні мотиви для мандрівників, абстракції для творчих людей, сімейні історії чи портрети. На відміну від масових елементів декору, авторський мурал робить простір по-справжньому унікальним.

У 2026 році тренд на індивідуальність посилюється: ручні розписи, поєднання з вінтажними елементами та натуральними матеріалами створюють багат шаровий, «живий» інтер'єр.

5. Брендингова та ідентифікаційна функція

У комерційних інтер'єрах (готелі, ресторани, коворкінги, офіси) мурал виконує роль візуального ідентифікатора бренду. Він передає філософію компанії, створює впізнаваний образ і підвищує емоційну лояльність відвідувачів.

Приклади з українських готелів Києва («Прем'єр Палац», «Поділ Плаза», «Мир»): монументальні розписи з українськими мотивами («Ніч на Івана Купала»), філософськими композиціями («Вітрувіанська людина у безмежжі часу») чи античними сюжетами створюють неповторну атмосферу і привертають увагу гостей.

У новобудовах мурали в арт-холах формують перше враження про комплекс, підкреслюючи його стиль і філософію.

6. Інформаційна, навчальна та соціально-культурна функція

Мурал може нести інформаційне або освітнє навантаження. У вищих навчальних закладах він транслює тематичну та освітянську інформацію, формує естетичні уявлення та викликає заплановані емоції. Функції: інформаційна, навчальна, демонстраційна, тематична, ідентифікаційна та естетична.

В Україні мурали часто виконують соціально-культурну роль: патріотичні сюжети, теми війни та опору, екологічні меседжі, вшанування національної пам'яті. Приклади — мурал Андрія Єрмоленка в Охматдиті (2025) з котом, що захищає дитину, або великий мурал Валерія Залужного (2024). Такі твори сприяють збереженню ідентичності та формуванню культурного ландшафту.

7. Техніко-технологічні аспекти та інтеграція з іншими елементами інтер'єру

Мурал гармонійно поєднується з освітленням, меблями, текстилем і матеріалами оздоблення. Сучасні техніки: ручний розпис акрилом (найцінніший),

цифровий друк на шпалерах чи текстилі, мозаїка, поєднання з підсвіткою. Матеріали стійкі до вологи, світла та механічних пошкоджень.

Принципи інтеграції:

- відповідність масштабу та пропорціям приміщення;
- врахування природного та штучного освітлення;
- стильове узгодження з загальною концепцією;
- зонування простору.

Популярні стилі 2025–2026: геометричні (структура), абстрактні (емоції), ботанічні (зв'язок з природою), графіті/урбаністичні (енергія), мінімалістичні (стриманість). Тренд — мурали як «нова шпалера» з гігантськими мотивами, що поширюються на стелю чи арки.

Сучасні мурали виконуються різними техніками, кожна з яких має свої переваги, матеріали та сфери застосування. Вибір техніки залежить від бюджету, стилю інтер'єру, розміру стіни та бажаного ефекту.

1. Класичний ручний розпис акрилом Найпоширеніша техніка в інтер'єрах. Акрилові фарби наносяться пензлями, валиками або спонжами на підготовлену поверхню (ґрунтовану стіну). Переваги: висока деталізація, стійкість до світла та вологи, можливість створення текстури та шарів. Приклади застосування: абстрактні композиції в вітальнях або ботанічні мотиви в спальнях. У трендах 2026 року — багатошарові розписи з ефектом «рукотворності». Недоліки: вимагає часу та професійного художника.

2. Аерографія (аерозольні фарби та аерограф) Фарба розпилюється під тиском, створюючи плавні переходи кольорів і реалістичні ефекти. Переваги: швидкість нанесення, ідеальні градієнти, можливість створення 3D-ілюзій. Приклади: урбаністичні або фантастичні мурали в громадських зонах (кафе, коворкінги). Часто поєднується з трафаретами для чітких контурів. Недоліки: потребує хорошої вентиляції та захисту навколишніх поверхонь.

3. Фреска (традиційна або сучасна адаптація) Малювання на свіжому шарі штукатурки (вапняному або гіпсовому). Пігменти проникають у поверхню і стають нерозчинними. Переваги: надзвичайна довговічність, матовий «античний» вигляд. Приклади: історичні або класичні мотиви в ресторанах і готелях. Сучасні варіанти використовують акрилові аналоги для прискорення процесу. Недоліки: складна технологія, обмежена можливість виправлень.

4. Цифровий друк (на шпалерах, текстилі або безпосередньо на стіні) Зображення друкується на спеціальному обладнанні (вертикальні принтери або рулонні матеріали з лляною текстурою). Переваги: швидкість, точне відтворення складних деталей, доступна ціна для великих площ, можливість імітації ручного розпису. Приклади: великі пейзажні або абстрактні мурали в офісах і житлових інтер'єрах. У 2026 році популярні матові текстурні шпалери з делікатною лляною фактурою. Недоліки: менша «живість» порівняно з ручним розписом.

5. Трафаретна техніка та комбіновані методи Використання готових або авторських трафаретів для нанесення шарів фарби. Часто поєднується з ручним доопрацюванням. Переваги: точність повторюваних елементів, зручність для геометричних або орнаментальних композицій. Приклади: мінімалістичні геометричні мурали або декоративні панно в сучасних інтер'єрах.

6. Текстурні та гібридні техніки (Venetian plaster, limewash, 3D-ефекти) Нанесення штукатурки з подальшим розписом або створення рельєфу. Додаються металеві пігменти чи кольороперехідні ефекти. Переваги: тактильність, гра світла, люксовий вигляд. Приклади: текстурні абстрактні мурали в luxury-інтер'єрах 2026 року.

7. Генеративне та цифрове мистецтво Використання алгоритмів і програмування для створення патернів з подальшим перенесенням на стіну. Приклади: сучасні мурали в стилі генеративного мистецтва (як у Чернігові).

Техніки часто комбінуються: ручний розпис + цифровий принт, аерографія + текстура. Підготовка поверхні (очищення, ґрунтування) є обов'язковою для всіх методів.

8. Переваги, виклики та перспективи: Переваги: унікальність і неповторність; потужний емоційний та психологічний вплив; візуальна трансформація без перепланування; підвищення вартості об'єкта; довговічність сучасних матеріалів. Виклики: потреба в професійному художнику; ризик перевантаження простору; залежність від якості поверхні та освітлення; складність зміни (порівняно зі знімними шпалерами). Перспективи: гібридні техніки (ручний розпис + цифровий), екологічні матеріали, інтеграція AR-технологій, подальше використання в освітніх і медичних закладах. У 2026 році мурали продовжать поєднувати декоративність з глибоким смислом, особливо в контексті турботи про ментальне здоров'я та індивідуальність.

Таким чином, основні функції муралу в сучасному інтер'єрі — естетична, емоційна, візуально-коригуюча, персоналізаційна, брендингова, інформаційно-навчальна та соціально-культурна — роблять його одним із найефективніших інструментів дизайну. Різноманітність технік — від класичного акрилового розпису до цифрового друку — дозволяє адаптувати мурал під будь-який бюджет і стиль. Сьогодні мурал перестає бути лише «прикрасою стіни» і стає повноцінним учасником формування простору, що відповідає потребам сучасної людини в унікальності, автентичності та емоційній наповненості.

В українському контексті мурали набувають особливого значення як носії культурної пам'яті та стійкості. Перспективи розвитку пов'язані з синтезом традицій і сучасних технологій, що дозволить дизайнерам створювати по-справжньому живі, запам'ятовувані в інтер'єрі.

Список використаних джерел:

1. Бітаєва Г. Український мурал: імплементація світового художнього досвіду та національна специфіка втілення // *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2025. № 21(1). С. 217–226. – DOI: [https://doi.org/10.31500/1992-5514.21\(1\).2025.333505](https://doi.org/10.31500/1992-5514.21(1).2025.333505) . (hudkult.mari.kyiv.ua)

2. Бітаєва Г. Мистецтво муралу як динамічне художнє явище сучасного українського соціуму. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2022. №18(1). DOI: [https://doi.org/10.31500/1992-5514.18\(1\).2022.260428](https://doi.org/10.31500/1992-5514.18(1).2022.260428)

3. Кротевич О. Мурал як сучасна дизайнерська практика та засіб формування внутрішнього простору вищого навчального закладу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Київ. 2024. С. 178.

4. Смоляр О. Сучасний монументально-декоративний живопис у дизайні громадського інтер'єру готелів. Київ, 2025. С. 246.

5. Мунтян С., Спасскова О. Тематичні композиції в монументальному живописі: зв'язок між інтер'єром та екстер'єром // *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 4. С. 280–286. <https://doi.org/10.32782/facs-2025-4-35> . (journals.vnu.volyn.ua)

6. Гаврилюк Б. Український мурал-арт у контексті світового мистецтва // *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2018. №37. С. 241–254.